

تاریخ: ۱۳۸۳، ۹، ۲۵

شماره: ۴۱، ۱۸۱۷۵

پیوست:

ورود به دبیرخانه شورای نگهبان
شماره ثبت: ۸۲، ۱۱، ۲۱۷۸
تاریخ ثبت: صبح
اقدام کننده: عصر ۸۲، ۱۲، ۱

بسمه تعالی

محضر مبارک اعضای محترم شورای نگهبان قانون اساسی - دامت افاضاتهم

با سلام و عرض پوزش از تصدیح به استحضار میرساند:

۱- شورای محترم نگهبان طی نامه شماره ۸۰/۲۱/۱۳۷۹ مورخ ۸۰/۲/۱۸ در پاسخ استفسار ریاست محترم قوه قضائیه در مورد زمان تأثیر ابطال مصوبات مسئولین و سازمانهای اداری که بموجب اصل ۱۷۰ توسط دیوان عدالت انجام میشود، قائل به تفصیل شده و زمان اثرگذاری ابطال در مصوبات خلاف شرع را زمان تصویب مصوبه و زمان اثرگذاری ابطال به جهات دیگر (خلاف قانون بودن - خارج از اختیارات بودن مصوبه) را زمان صدور رأی ابطال توسط هیأت عمومی اعلام فرموده اند.

۲- صرف نظر از اینکه مبانی حقوقی این تفصیل برای بسیاری از قضات دیوان روشن نیست و این دسته از قضات معتقدند که بر خلاف نقض مصوبه یا لغو آن که علی الاصول باید از زمان تصمیم گیری باشد معنی ابطال اعلام بی اعتباری تصمیم از بدو زمان تصویب همان مصوبه می باشد، زیرا مصوبه ای که خلاف قانون بوده یا مقام تصویب کننده اختیار تصویب آنرا نداشته است از همان زمان تصویب بی اعتبار بوده است و ابطال مصوبه توسط هیأت عمومی دیوان مشابه نسخ یک قانون یا نقض یک رأی نیست بلکه ابطال در این مورد به معنی اعلام باطل بودن و غیر قابل عمل بودن مصوبه است.

در هر صورت هر چند فعلاً بدلیل لازم الاجراء بودن نظرات تفسیری آن شورای محترم، دیوان بر طبق همین تفسیر عمل می کند و اثر ابطال مصوبات خلاف قانون و خارج اختیارات را به گذشته سرایت نمی دهد، لکن انتظار داریم شورای محترم در این زمینه با تأمل و بررسی بیشتر مجدداً اظهار نظر نماید.

۳- اجرای این تفسیر موجب بروز برخی مشکلات عملی در پرونده های جاری در دیوان نیز شده است که ذیلاً به دو نمونه اشاره می شود:

الف) در چندین پرونده برخی از ادارات خدمات دهنده مثل وزارت نیرو، مخابرات، شرکت گاز مبادرت به افزایش تعرفه ها و گران کردن نرخ بمیزان بیش از حد مجاز نموده اند و برخی افراد ذی نفع تقاضای ابطال مصوبات مربوط به تعرفه های غیر قانونی را نموده اند این تقاضاها در دیوان مطرح و منجر به ابطال مصوبات مورد شکایت شده است ادارات مربوطه بلافاصله پس از ابلاغ ابطال، مصوبه دیگری با همان مضمون را به مرحله اجراء گذاشته اند و هیچ تغییر در حال فرد شاکی ایجاد نشده است زیرا هزینه های مربوط به قبل از تاریخ ابطال بر منبای همان مصوبه ابطال شده که علی الفرض عطف به ماسبق نمی شود و هزینه های بعد از ابطال نیز بر اساس مصوبه جدید با همان نرخ غیر قانونی اخذ شده است و باینصورت رسیدگی قضایی دیوان بی اثر گردیده است.

مهر و امضاء
۱۳۸۳، ۹، ۲۵

تاریخ: ۱۳۸۴/۴/۲۸

شماره:

پیوست:

ب) در چند پرونده دیگر برخی از شهرداری ها بموجب مصوبه ای اقدام به اخذ عوارض از سر جمع فروش محصولات یک مؤسسه تولیدی بمأخذ پنج درصد فروش نموده اند از این مصوبات شکایت شده و توسط دیوان عدالت ابطال شده است لکن محکوم علیه (شهرداری) مجدداً اقدام به اخذ عوارض با همان مأخذ پنج درصد نموده است با این استدلال که این عوارض متعلق به سنوات قبل از رأی هیأت عمومی است در نتیجه مشمول ابطال نمی شود .

۴- با توجه به آنچه در قسمت ب بند ۳ مطرح شد این سؤال پیش می آید که آیا منظور آن شورای محترم در رابطه با عطف به ماسبق نشدن احکام ابطال دیوان ملاک زمان محاسبه و تطبیق مصوبه ابطال شده بر مصادیق است یا زمان اجرای عملی آنها و بعبارت روشنتر آیا منظور شورای محترم از اینکه اثر ابطال از زمان ابطال است این است که مصوبات ابطال شده نسبت به زمان گذشته حتی اگر در گذشته اجراء نشده باشد مطلقاً معتبر و لازم الاجراء است و الآن باید به مرحله اجراء درآید یا اینکه منظور این است که موارد اجراء شده و عمل شده ابطال نمی گردد ، مثلاً عوارض اخذ شده مسترد نمی شود لکن مواردی که هنوز به مرحله اجراء در نیامده باشد مشمول حکم ابطال می باشد و در نتیجه به استناد مصوبه ابطال شده نمی توان نسبت به اجراء و وصول عوارض معوقه مربوط به زمان قبل از ابطال اقدام نمود .

استدعا می شود در این زمینه این دیوان را ارشاد فرمائید تا بتوانیم مشکل چندین پرونده معوق را حل

و فصل نمائیم . 27

علی رازینی
رئیس کل دیوان عدالت اداری